

DAGVLINDERS VLINDERBIOTOOP ABTSWOUDSE BOS 2009

KNNV afdeling Delfland

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

**KNNV afdeling Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT
email: afd.Delfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland**

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Methode	3
3. Samenvatting/resultaten.....	3
4. Conclusie	4
5. Data en figuren	5
6. Verantwoording.....	8
7. Contact gezocht	9

Copyright: KNNV afdeling Delfland 2010

Referentie: Dagvlinders in het Abtswoudse Bos 2009, KNNV afdeling Delfland, 2010

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

1. Inleiding

In 2007 is er in het Abtswoudse Bos een begin gemaakt om de Vlinderbiotoop in het zuidelijk deel van het Abtswoudse Bos (zie kaartje blz. 8), waar eind jaren negentig van de vorige eeuw tijdens de inrichting en in de eerste twee jaren van 2000, populaties met hoge aantallen vlinders voorkwamen weer aantrekkelijk te maken. Een methode is o.a. om via maaibeheer weer een biotoop te creëren die hervestiging van een aantal soorten bewerkstelligt. Later zal ook de herinrichting van het bedoeld gebied aangepakt worden, plannen zijn er voor het beplanten met planten die door vlinders aantrekkelijk worden gevonden, t.w. waard- en vooral nectarleveranciers daar deze te weinig voorhanden zijn. Om de eventuele effecten van maaibeheer te volgen worden de aantallen en soorten vlinders genoteerd (monitoren) in de betreffende locatie om waar nodig het maaibeheer aan te passen. In dit verslag worden de resultaten van het monitoren in 2009 weergegeven. Het veldwerk werd gedaan door Marian Barendtszen (KNNV). Het maaiaadvies wordt opgesteld door Huub van 't Hart en Leo Poot van de KNNV in overleg met Aad Kleyweg (coördinator) en Jan van der Kooy van de Agrarische Natuurvereniging Vockestaert. Het maaibeheer is door beheerder Groenservice Zuid-Holland uitbesteed aan de Agrarische Natuurvereniging Vockestaert.

2. Methode

Het monitoren werd gedaan volgens de methode die voor vlindermonitoring gebruikelijk is, zij het dat de frequentie in de bezoeken wisselt per maand (1-3). Het gebied ligt in het km hok 36-21-31 en de telroute is verdeeld in 17 sectoren waar het maaibeheer op van toepassing is.

3. Samenvatting/resultaten

In totaal werden 434 dagvlinders genoteerd, dat is een toename t.o.v. 2008 van 58,1%, wel moet in ogenschouw worden genomen dat 2009 qua weersomstandigheden een zeer goed vlinderseizoen was. Het monitoren kon dan ook vroeg (april) in het seizoen worden gestart, in 2008 was dat wel anders n.l. pas in juni! In figuur 1 zijn de totalen per maand weergegeven met tussen haakjes hoeveel keer de locatie werd bezocht. Het aantal vlinders per familie is als een percentage van het totaal weergegeven in figuur 2, de meeste soorten kwamen uit de familie Nymphalidae. (zie ook de jaarlijst) De meest voorkomende vlinders waren de witjes (125) uit de familie Pieridae waarbij geen onderscheid werd gemaakt tussen de 3 algemeen voorkomende soorten, groot koolwitje, klein koolwitje en klein geaderd witje. Op afstand gevolgd door de volgende soorten die allen rond de 40 imago's scoorden. Uit de familie Nymphalidae 2 soorten n.l. kleine vos (38) en distelvlinder (45), uit de familie Satyrinae het bont zandoogje (40), groot dikkopje (39) van de Hesperidae en de kleine vuurvlinder (41) uit de familie Lycaenidae. Van de overige soorten uit genoemde families lagen de aantallen aanmerkelijk lager. Vergelijken we situatie nu met die van vorig jaar (data worden vanaf juni gebruikt vanwege het verschil in bezoeken) dan zien we bij de Pieridae nauwelijks een verschil, bij de Satyrinae zien we bij het bont zandoogje een duidelijke afname t.o.v. 2008 (figuur 3). Bij de Nymphalidae (figuur 4) is de kleine vos populatie duidelijk aan het herstellen van de magere voorgaande jaren en ook het landkaartje deed het beter. De resultaten van de trekvlinders uit deze familie schommelen altijd erg en zijn sterk afhankelijk van de aanvoer in het voorjaar. Het groot dikkopje, familie Hesperidae (figuur 5), is nu weer goed vertegenwoordigd na de ongelukkige maaibeurt in 2008. Bij de familie Lycaenidae zien we de hervestiging van de kleine vuurvlinder en ook het icarusblauwtje werd enkele malen gespot. In de jaarlijst wordt ook de gamma-uil vermeld maar dat is een overdag vliegende nachtvlinder en zal bij de verslagen over de nachtvlinders worden verwerkt. Om de huidige situatie te vergelijken met die uit de inventarisatie van 2007 hebben we één data per maand in 2009 met de hoogste aantallen vlinders gebruikt over de drie maanden dat er werd geïnventariseerd in 2007 (figuur 6), zie Vlinderbiotoop Abtswoudse Bos 2008, KNNV afdeling Delfland. Het aantal koolwitjes steeg met 136%, bruine zandoogjes met 200%, groot dikkopje met 58% en van de overige aangetroffen

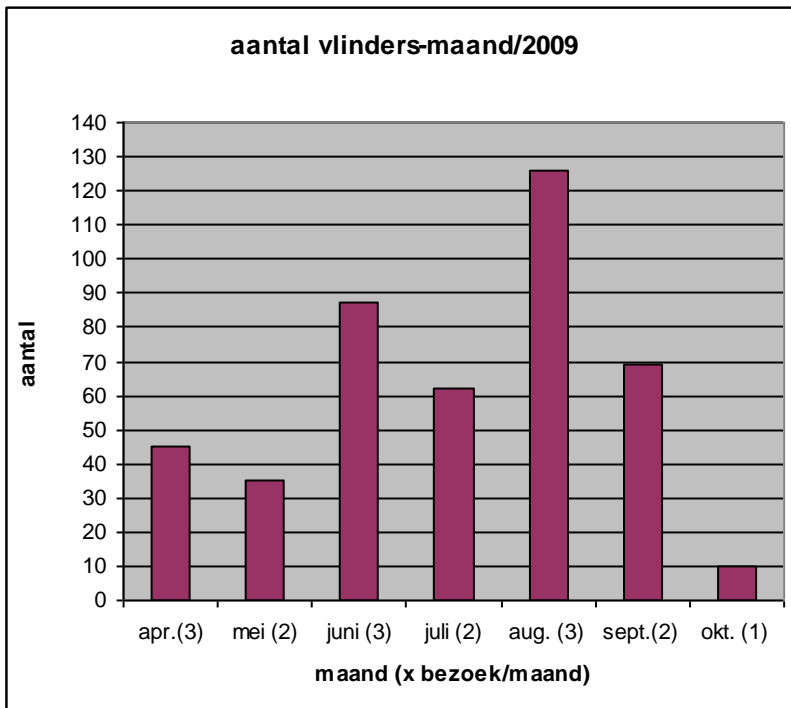
soorten in 2007, die met die van 2009 konden worden vergeleken, waren de aantallen dermate laag dat er slechts marginale verschillen waren. De aangetroffen/verdwenen soorten zijn weergegeven in tabel 1, sinds de inventarisatie zijn er 8 soorten opnieuw gespot, 4 in 2008 en 4 in 2009, één soort is verdwenen n.l. het zwartsprietdikkopje. Opgemerkt moet worden dat de inventarisatie over 1 data per maand (mei/juni/aug.) ging en daarom de mogelijkheid bestaat dat er soorten toen niet werden gezien, maar er wel waren.

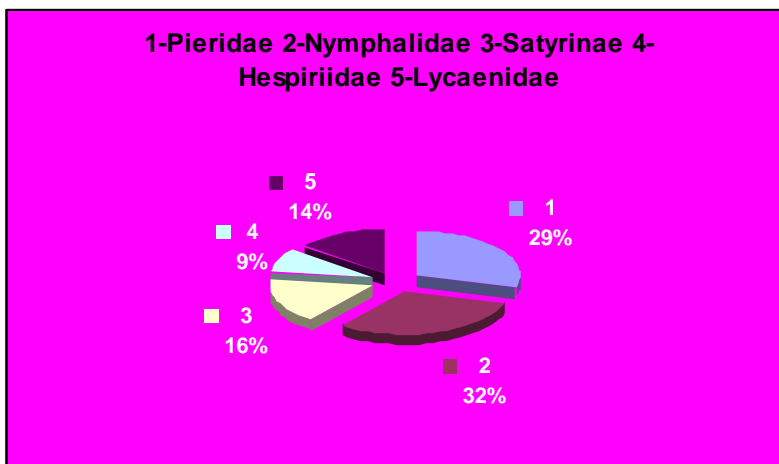
4. Conclusie

Realiserend dat 2009 wel een uitzonderlijk goed vlinderseizoen is geweest, wat in 2008 niet het geval was, mogen we toch voorzichtig concluderen dat de situatie langzaam verbeterd in de Vlinderbiotop (zie kaartje blz. 8). Of het aangepaste maaibeheer (tijdstip/ maal/ fasen) hier al een rol speelt valt moeilijk te concluderen daar dit toch een aantal jaren gecontinueerd moet worden. Maar gezien de toch wel forse toename van de kleine vuurvlinder, die vooral gebaat is bij een wat kort gehouden vegetatie en het groot dikkopje, waar het belang van het juiste tijdstip geldt, lijken daarop te wijzen. Ook de uitbreiding van de soorten kan mogelijk wijzen op een aantrekkelijker biotop met wat meer variatie, fasering en structuur. Leuk om te zien is dat de kleine vos, overeenkomend met de landelijke trend, ook hier weer hersteld. Het voorkomen van de distelvlinder was dit jaar op alle locaties gigantisch maar hier bleven de aantallen toch wel achter, dit wijst eens te meer op het geringe aanbod van nectarplanten waar deze vlinder zo'n grote behoefte aan heeft. We vinden dan ook dat, naast de continuering van het maaibeheer, prioriteit gegeven moet worden aan de aanplant van vooral nectarplanten. Tevens zou er nog heel veel te winnen zijn in de aanplant van waardplanten, ook de te maaien sectoren moeten bij voorkeur in het voorjaar worden vastgesteld.

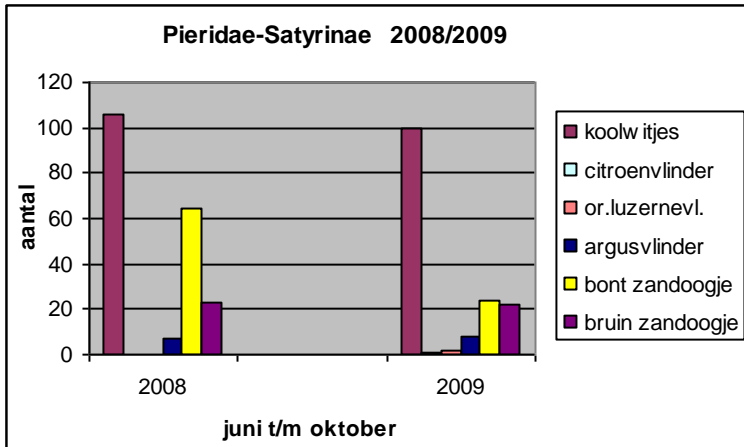
5. Data en figuren

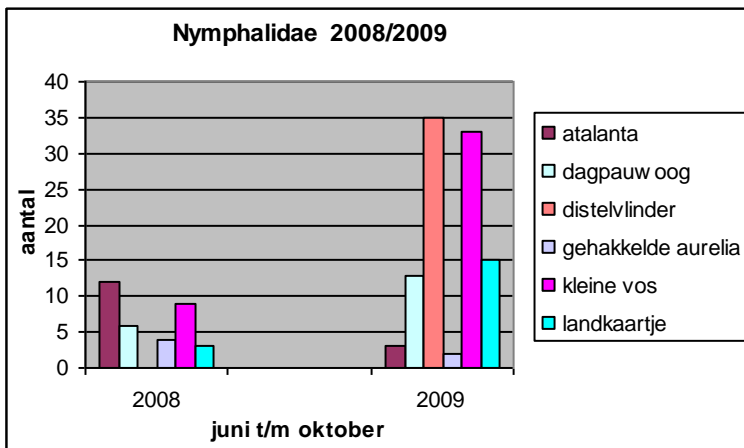
Figuur.1 Totaal aantal gespotte vlinders per maand (tussen haakjes het aantal bezoeken)

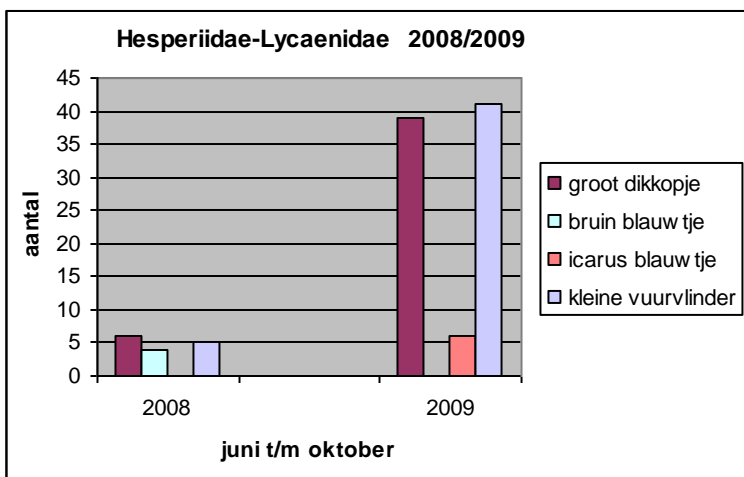
Figuur 2 Percentage aangetroffen vlinders per familie (uitgezonderd de Noctua)

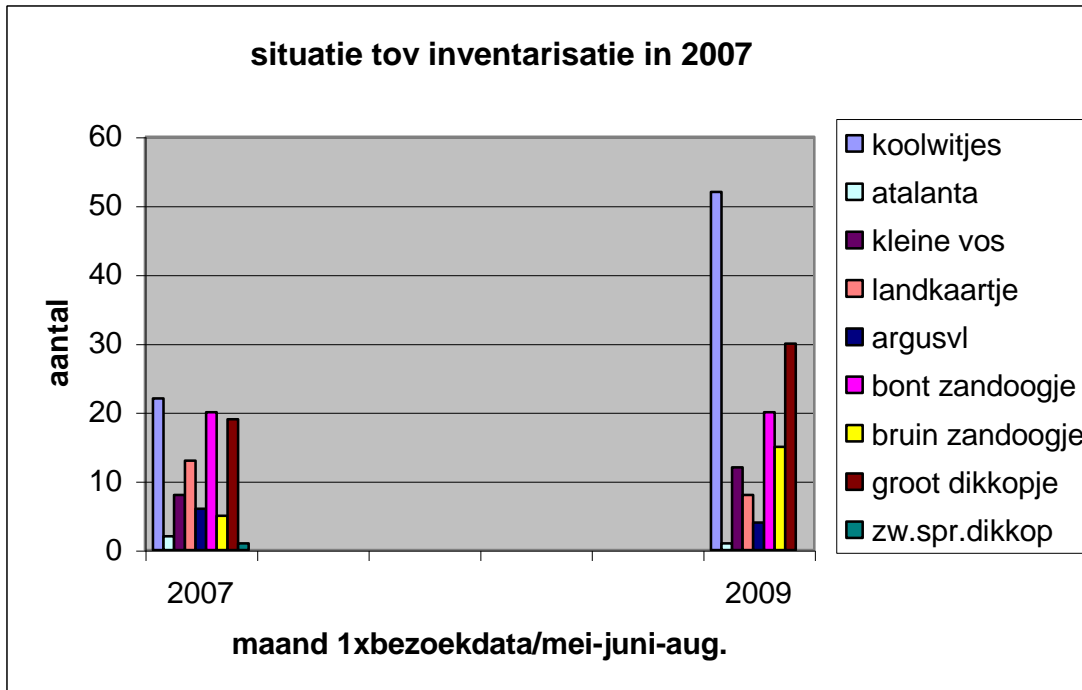
Figuur 3

Figuur 4

Figuur 5

Figuur 6

Weergave van de soorten gespot in 2007-2008-2009		
2007*	2008	2009
klein koolwitje	+	+
klein geaderd witje	+	+
groot koolwitje	+	+
atalanta	+	+
kleine vos	+	+
landkaartje	+	+
argusvlinder	+	+
bont zandoogje	+	+
bruin zandoogje	+	+
groot dikkopje	+	+
zwartspridikkopje	-	-
	dagpauwoog	+
	gehakelde aurelia	+
	bruin blauwtje	+
	kleine vuurvinder	+
		icarusblauwtje
		citroenvlinder
		oranje luzernevlinder
		distelvlinder

Tabel 1. * inventarisatie 1 data in mei-juni-augustus

Jaarlijst 2009 Abtswoudse bos 36-21-31 (vlinderbiotoop) data gerelateerd aan 1-3 bezoeken per maand			
Soort	Soort	Aantal	Waardplant
groot dikkopje	Ochlodus faunus	39	grassen
witjes	Pieris brassicae	125	kruisbloemigen
	Pieris napi		
	Pieris rapae		
citroenvlinder	Gonepteryx rhamni	1	
oranje luzernevlinder	Colias croceus	2	vlinderbloemigen
atalanta	Vanessa atalanta	3	brandnetels
dagpauwoog	Inachis io	20	grote brandnetel
distelvlinder	Vanessa cardui	45	distels
gehakelde aurelia	Polygonia c-album	5	grote brandnetel – wilg
kleine vos	Aglais urticae	38	grote brandnetel
landkaartje	Araschnia levana	26	brandnetel
argusvlinder	Lasiommata megera	9	grassen
bruin zandoogje	Maniola jurtina	22	grassen
bont zandoogje	Pararge aegeria	40	grassen
bruin blauwtje	Plebeius agestis	1	zachte ooievaarsbek – reigersbek
icarus blauwtje	Polyommatus icarus	12	klaversoorten
kleine vuurvlinder	Lycaena phlaeas	41	schapezuring (veldzuring)
gamma-uil	Autographa gamma	5	brandnetel
	Totaal	434	

6. Verantwoording

Projectleider: Huub van 'Hart
Auteur: Leo Poot
Veldwerk: Marian Barendtszen
Foto's: Leo Poot
Lay-out: Geert van Poelgeest

Kaartje Vlinderbiotoop Abtswoudse Bos (bron: Google Maps)

7. Contactgezocht

Stuur deze pagina op naar KNNV afdeling Delfland Postbus 133, 2600 AC DELFT; of stuur een email aan: afdelingDelfland@knnv.nl

Ik heb de volgende mening over deze uitgave

.....
.....
.....
.....
.....

Bijgaand treffen jullie aan

- ervaringen in en rond vlinders
- foto's van vlinders
- oude en huidige natuurwaarnemingen

- houd mij op de hoogte van de ontwikkelingen rond de vlinders
- stuur mij meer informatie over de KNNV
- Ik heb de volgende vraag:

.....
.....

en stuur mij

- .... ex posters voor het jaarthema
- .... ex waarnemingskaarten voor het jaarthema
- een uitnodiging voor jullie openbare activiteiten
- Ik heb de volgende vraag:

.....

Naam/ Organisatie: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

Email: .....

Dit verslag bevat de resultaten van een monitor van dagvlinders in de Vlinderbiotoop Abtswoudse Bos gedurende 2009. Deze monitor is opgezet om het effect van het maaibeheer door de Agrarische Natuurvereniging Vockestaert voor de dagvlinders van een deel van het Abtswoudse Bos te kunnen volgen in opdracht van Groenservice Zuid-Holland voor het Natuur- en Recreatieschap Midden-Delfland.

De KNNV, de natuurvereniging voor Delfland.

De KNNV opent je ogen en hart voor de natuur. Met elkaar komen we op voor de belangen van die natuur.

